

Izveštaj sa okruglog stola u Beogradu „Mogućnosti za aktivaciju nezaposlenih žena 45+ na tržištu rada”

Kako prevazići rodni jaz na tržištu rada

Da li znate da su nezaposlene žene starije od 45 godina teže zapošljiva kategorija, a to je po prvi put prepoznato u Zakonu i Strategiji za rodnu ravnopravnost? Kakve mogućnosti ovaj zakonski okvir otvara, kome i kako žene mogu da se obrate za podršku i sredstva, koje su to forme (samo)zapošljavanja, kao i koji su to primeri dobre prakse pitanja su na koja se odgovaralo na okruglom stolu na temu „Mogućnosti za aktivaciju nezaposlenih žena 45+ na tržištu rada” u utorak 14. juna 2022. godine, u Beogradu.

- Manji broj žena na tržištu rada ne predstavlja gubitak samo za njih lično, već dovodi do gubitka za društvo u celini - izjavila je profesorka Ekonomskog fakulteta, Jelena Žarković i predstavila zaključke studije „Ekonomski efekti usled manjeg učešća žena na tržištu rada”, dostupnoj na sledećem [linku](#). Propuštena zarada koju žena može da stekne u slučaju zaposlenja utiče na smanjenu platežnu moć u društvu, smanjenje javnih prihoda u porezima i doprinosima, kao i do povećanja javnih rashoda, jer nezaposlene žene imaju pravo na razne socijalne naknade. Zatvaranje rodnog jaza na tržištu rada povećalo bi BDP za oko 4,8 odsto. Drugim rečima, da je stopa zaposlenosti žena jednaka stopi zaposlenosti muškaraca, tj. kada bi oko 300.000 žena postalo zaposleno, društvo bi bilo na dobitku i to u iznosu od 1,8 milijardi evra, pokazali su rezultati ove studije iz 2019. godine.

Najnoviji podaci Nacionalne službe za zapošljavanje za prošlu godinu pokazuju da se apsolutni broj nezaposlenih žena smanjio, ali da se procenat žena starijih od 45 godina u ukupnom boju nezaposlenih žena na evidenciji povećao za preko dva procentna poena i sada iznosi 48 odsto. Statistika dalje pokazuje da je gotovo 90 odsto njih sa srednjom ili nižom stručnom spremom, kao i da skoro polovina žena 45+ čeka na posao i preko 10 godina.

Brojne su prepreke i uslovi koji dovode do ovakve situacije, stoga novi pravni okvir za smanjenje rodnog jaza u ekonomiji, koji je predstavila Svetlana Đorđević ispred Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, prepoznaje žene 45+ kao teže zapošljivu grupu i preporučuje niz inovativnih mera za zapošljavanje posebno višestruko diskriminiranih grupa kroz obuke, uključujući oblasti kao što su IT, zelena i cirkularna ekonomija, ali i podsticaj preduzetništvu i socijalnom preduzetništvu.

Individualni plan zapošljavanja kao jedan od instrumenata Nacionalne službe za zapošljavanje za podršku aktiviranju nezaposlenih lica, predstavila je Vanja Zlatković i istakla da je u procesu zapošljavanja žena od izuzetnog značaja motivisati žene da se i same aktiviraju u traženju posla, te ih pozvala da koriste i sve ostale instrumente koje Nacionalna služba nudi kao što su Klub za traženje posla i Sajam zapošljavanja.

Da je neophodno aktivirati i celokupan sistem koji utiče na tržište rada, te uspostaviti međusektorsku saradnju između institucija, poslodavaca i organizacija civilnog društva, složile su se učesnice skupa „Mogućnosti za aktivaciju nezaposlenih žena 45+ na tržištu rada”. Da je ovaj vid saradnje između javnog, privatnog i civilnog sektora neophodan, potvrdila je i ekspertkinja iz oblasti upravljanja ljudskim resursima, Radmila Marić ispred Kuhne + Nagel Shared Service centra.

- Poslodavci imaju izazov sa nedostatkom kvalifikovane radne snage sa veštinama potrebnim za obavljanje (administrativnih) poslova - izjavila je Marić i dodala da su neke od prepreka koje treba savladati, kako bi se povećao broj zaposlenih žena, nedostatak adekvatnih veština, nedovoljno radnog iskustva, te predrasude i stereotipi protiv kojih se moramo svi zajedno boriti, jer je iskustvo u svetu pokazalo da preduzeće uspešnije posluje ukoliko ima veću rodnu i generacijsku raznolikost.

U anketi koju je organizator okruglog stola „Mreža za podršku ženama 45+” sproveo tokom proleća 2022. godine, deo žena iskazale su želju za samozapošljavanjem, stoga je na okruglom stolu predstavljena i finansijska podrška za žene Ministarstva privrede. Kroz „Program podsticanja razvoja preduzetništva kroz finansijsku podršku za žene preduzetnice i mlade u 2022. godini”, Ministarstvo daje mogućnost nezaposlenim ženama i mladima, onima koji su tek započeli sopstveno poslovanje, ali i zaposlenim ženama i mladima koji žele da pokrenu sopstveni posao, da dođu do neophodnih finansijskih sredstava kroz kombinaciju povoljnih kredita i bespovratnih sredstava, pojasnila je Marija Stošković iz Ministarstva, i dodala da je uslov da potražioc sredstava budu registrovani u Agenciji za privredne registre, ali da nije bitno koliko dugo postoje u formi pravnog lica. Ovim merama se prevazilazi i prepreka žena da dođu do finansijskih sredstava usled neposjedovanja imovine koja je registrovana na njihovo ime.

- Ukoliko ste registrovani na Nacionalnoj službi za zapošljavanje i uzmete sredstva od Službe za samozapošljavanje, sasvim je u redu da se nakon toga registrujete i u Agenciji za privredne registre, a potom da tražite sredstva i od Ministarstva, te na taj način dobijete podršku države na više načina - rekla je Stošković i pozvala žene da kontaktiraju Ministarstvo sa pitanjima koja imaju, te se prijave za programe koje ono nudi.

Još jedan od odgovora u anekti o formama zapošljavanja koju je „Mreža za podršku ženama 45+” sprovela, jeste da su, osim za samozapošljavanje, žene, zainteresovane i za udruživanje sa drugim ženama. Socijalno preduzetništvo je u razvojnoj praksi u Srbiji, ali ga prati Zakon o socijalnom preduzetništvu donet u februaru 2022. godine - izjavila je Zorana Milovanović, ispred Koalicije za razvoj solidarne ekonomije i pojasnila šta su to ženska socijalna preduzeća.

- To su preduzeća koja su osnovale i vode žene, te preduzeća u čijem su fokusu društvenog delovanja ekonomsko osnaživanje žena - rekla je Milovanović i navela primere dobre prakse kao što su Bagel Bejgl, Ženski centar Užice, Radanska ruža, Somborske šnajderke, itd.

Na individualnom nivou, veća zaposlenost žena nije samo važna za ostvarivanje materijalne sigurnosti, već pruža i kvalitetniji život usled psiholoških prednosti kao što je osećaj pripadanja, identiteta, autonomije, samopoštovanja i posedovanja socijalnog statusa, a zapošljavanje žena vodi ka ekonomskom napretku celog društva.

Organizator skupa je „Mreža za podršku ženama 45+“, koju čine četiri ženske organizacije, „Laris” iz Čačka, „Putokaz” iz Kragujevca, „Miona” iz Aleksandrovca, i „Žene na prekretnici” iz Beograda. Osnovni cilj „Mreže” jeste doprinos povećanju zapošljivosti žena starijih od 45 godina na teritoriji Republike Srbije, rukovodeći se principima ravnopravnosti i antidiskriminacije.

Okrugli sto je održan u okviru projekta „Javnim zagovaranjem do ekonomskog osnaživanja žena 45+“, koji podržava vlada Švajcarske, i ovo je četvrta diskusija ovog tipa, pri čemu su prethodni organizovani u Kragujevcu, Aleksandrovcu i Čačku.

Zaključci sa okruglog stola „Mogućnosti za aktivaciju nezaposlenih žena 45+ na tržištu rada”

- Postoji vrlo jak ekonomski argument zašto je bitno da država investira sredstava u cilju smanjenja rodnog jaza na tržištu rada.
- Postoje precizni podaci o broju nezaposlenih žena, o njihovoj stručnoj spremi i godinama života, koji nam ukazuju da treba da budemo fokusiraniji i efikasniji u podržavanju njihove aktivacije na tržištu rada.
- Premda postoji ambiciozni zakonski i strateški okvir, neophodno je da civilni sektor učestvuje u realizaciji postavljenih ciljeva i mera kako bi od njih imale koristi što veći broj teže zapošljivih grupa žena, uključujući i žene 45+.
- Takođe, važno je da se ovaj pravni okvir za rodnu ravnopravnost sinhronizuje sa drugim pravnim okvirima, pogotovo onima u oblasti obrazovanja i zapošljavanja.
- Postoje istraživanja koja potvrđuju direktnu korelaciju između uspešnog poslovanja kompanije i raznolikosti zaposlenih u pogledu roda i godina. To je jak argument koji zahteva dalju razradu.
<https://www.mckinsey.com/business-functions/people-and-organizational-performance/our-insights/delivering-through-diversity>
<https://www.forbes.com/sites/nextavenue/2020/07/19/the-diversity-employers-need-to-remember-age-diversity/>
- Kada je u pitanju samozapošljavanje, postoji novi Zakon o socijalnom preduzetništvu, kao potencijalni instrument za (samo)zapošljavanje ranjivih grupa, a postoje i pozitivni primeri da država nudi sredstva specifično za žensko preduzetništvo. Potrebno je da civilni sektor bude partner u širenju informacija o tim mogućnostima kako bi ove važne informacije stigle do što većeg broja potencijalnih korisnika.
[Портал предузетништва](#)
- Za zatvaranje jaza u ekonomiji neophodno je razvijati partnerstvo između javnog i privatnog sektora, obrazovnih i istraživačkih institucija, lokalne samouprave, kao i organizacija civilnog društva.
- Potrebno je da se radi na tome da sve informacije o zapošljavanju i samozapošljavanju, o dostupnom finansiranju, merama, pravima i načinu ostvarivanja prava kao i sve ostale povezane informacije, prikupe na jednom mestu i da budu dostupne svim potencijalnim korisnicima.

Okrugli sto je medijski praćen, u nastavku su linkovi:

Radio Bgd1 Jutarnji program, Uхвати dan:

<https://www.rts.rs/page/radio/sr/story/23/radio-beograd-1/4845344/da-li-se-jos-isplati-voziti-na-tecni-naftni-gas.html> od 1:58:00 min

Prilog u Beogradskoj hronici:

[LINKu](#) od 18.35 min

Telegraf:

<https://biznis.telegraf.rs/info-biz/3513561-ukidanje-rodnog-jaza-na-trzistu-rada-povecalo-bi-bdp-za-48>

Krstarica:

<https://www.krstarica.com/vesti/ekonomija/ukidanje-rodnog-jaza-na-trzistu-rada-povecalo-bi-bdp-srbije-za-48/>

Radio Bgd :

<https://www.rts.rs/page/radio/sr/story/23/radio-beograd-1/4849247/hoce-li-biti-uglja-ove-zime-i-za-koga.html>

UNA televizija:

<https://www.una.world/rs/drustvo/zene-starije-od-45-godina-prepoznate-kao-teze-zaposljiva-kategorija/88544f65-7818-45e3-9f97-caaa05fbd787>

<https://www.youtube.com/watch?v=JphggP9W3CI>

N1 televizija:

<https://rs.n1info.com/.../zene-45-na-trzistu-rada-ne.../>

RTS

<http://www.rts.rs/page/radio/ci/story/27/radio-beograd-1/4849244/hoce-li-biti-uglja-ove-zime-i-za-koga.html>

ЖЕНЕ КОЈЕ ИМАЈУ ВИШЕ ОД 45 ГОДИНА СПАДАЈУ У НАЈТЕЖЕ ЗАПОШЉИВЕ КАТЕГОРИЈЕ

Свака друга без посла

АПСОЛУТНИ број незапослених жена се смањило, али се проценат старијих од 45 у укупном броју незапослених жена повећао и износи 48 одсто, показују подаци Националне службе за запошљавање. Жене старије од 45 година теже су запошљива категорија, а готово 90 одсто њих је са средњом или нижом стручном спремом. Половина чека на посао дуже од 10 година.

Ово се могло чути на округлом столу на тему "Могућности за активацију незапослених жена 45+ на тржишту рада". Нови правни оквир за смањење родног јаза у економији представила је Светлана Ђорђевић испред Министарства за људска и мањинска права, а њим се препоручује низ иновативних мера кроз

обуке, укључујући области попут ИТ, зелене и циркуларне економије, али и подстицај предузетништву и социјалном предузетништву.

- Мањи број жена на тржишту рада доводи до гу-

ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ ЗА УДРУЖИВАЊЕ

У АНКЕТИ коју је организатор округлог стола, "Мрежа за подршку женама 45+", спровео током прелећа, део жена исказао је жељу за samozapošljavanjem. Заинтересоване су и за удруживање са другим женама и социјално предузетништво.

битка за друштво у целини - сматра професорка Економског факултета Јелена Жарковић, која је представила студију "Економски ефекти услед мањег учешћа жена на тржишту рада". - Пропуштена зарада коју жена може да стекне

утиче на смањену платежну моћ у друштву, смањење јавних прихода у порезима и доприносима, као и на повећање јавних расхода, јер незапослене жене имају право на разне социјалне накнаде. Затварање родног јаза на тржишту рада по-

већало би БДП за око 4,8 одсто.

Другим речима, да је стопа запослености жена једнака стопи запослености мушкараца, тј. када би се око 300.000 жена запослило, друштво би било на добитку 1,8 милијарди евра.

Вања Златковић из НСЗ истакла је да је изузетно значајно мотивисати даме да се и саме активирају у тражењу посла и позвала их да користе инструменте Националне службе. ■

В. Ц. С.

[illegible]

АКТУЕЛНО **ТЕШКА ПОТРАГА ЗА ПОСЛОМ**

Све више жена одлучује се за послове некада резервисане за мушкарце

Фото EPA-EFE/Abedin Taherkenarsh

Пријавила сам се на Националну службу за запошљавање, али тамо су ми нудили само "мушке" послове: варилац, оператер на ЦНЦ машини, за обраду различитих материјала. Хтела сам да се јавим и на те послове, али су ми рекли да као жени не могу да ми понуде обуку за та занимања", навела је у анкети Мрежа за подршку незапосленим женама старијим од 45 година самохрана мајка која има 49 година. "Нико не пита шта знаш, већ колико година имаш", приме-

тила је педесетдогодишња незапослена економисткиња из Крагујевца. "Немам посао, нисам стекла услов за пензију, сада сам се озбиљно разболела и не знам како даље. Имам дете, матурант је, добар ђак, али немам средстава да је даљем шкољујем", наводи незапослена самохрана мајка из Александровца, која има 55 година.

"За мене старије од 45 година метла, уогер и крпа су једина средства за преживљавање, без обзира на степен образовања", изјавила је 48-годишња дизајнер-

ке која дуго не ради у струци, а чланица је Удружења "Жене на прекретници", које се низ година бори да се оваква пракса промени.

Препрека и ниске квалификације

Ово су приче тек четири од хиљаде жена које траже посао, а године старости им у томе одмажу. Други разлог су ниске квалификације – већина незапослених жена, скоро 90 одсто, има основну или средњу стручну спрему. Према пресеку

стања броја незапослених жена до маја ове године на евиденцији Националне службе за запошљавање Србије било је 124.899 жена. Од тог броја готово половином, 48,22 одсто, чиниле су жене у старосној доби од 45 до 65 година.

У анкети је највише жена изјавило да је заинтересовано за курс микоготовства, дигиталног маркетинга, шивења, затим за обуку за неговатељице и послове веб-дизајнера.

Како превазићи родни јаз на тржишту рада, коме и како жене могу да се обрате за подршку и

средства, које су то форме (само) запошљавања – биле су неке од тема недавно одржаног округлог Стола. Могућности за активацију незапослених жена старијих од 45 година на тржишту рада. Овај скуп део је пројекта "Јавним заговарањем до економског оспособљавања жена 45+", који подржава Влада Швајцарске. Организатор скупа је била "Мрежа за подршку женама 45+", коју чине четири женске организације, "Ларис" из Чачка, "Путоказ" из Крагујевца, "Мина" из Александровца и "Жене на прекретници" из Београда.

Незапослене жене старије од 45 година су категорија особа које се теже запошљавају, а то је први пут препознато у Закону и Стратегији за родну равноправност. Најновији подаци Националне службе за запошљавање за прошлу годину показују да се апсолутни број незапослених жена смањило, али да се проценат жена старијих од 45 година у укупном броју незапослених жена на евиденцији повећао за преко два процентна поена и сада износи 48 одсто.

И надлежни препознају да жене које више нису у првој младости, али су још далеко од пензије, постају све већи проблем, и за њих се траже решења од којих су нека део новог правног оквира за смањење родног јаз у економији.

Светлана Ђорђевић из Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог навела је да је предвиђен низ мера за запошљавање кроз обуке, укључујући области као што су ИТ, зелена и циркуларна економија, али и подстицај предузетнишву и социјалном предузетништву.

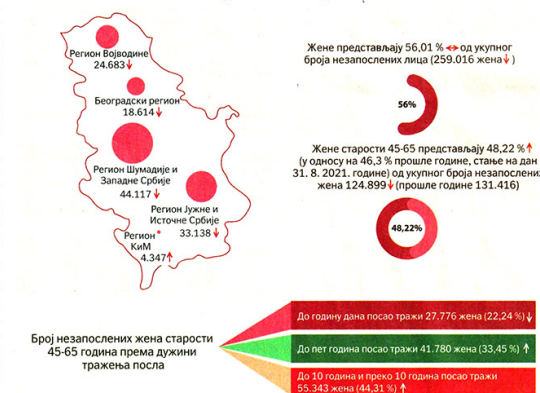
Ипак, незапослене жене више би требало да рачунају

на сопствене снаге и своје идеје не би ли себи обезбедиле egzистенцију. И Вања Златковић из Националне службе за запошљавање (НСЗ) навела је да је важно мотивисати жене да се и саме активирају у тражењу посла, те их позвала да користе и све инструменте које НСЗ нуди, као што су Клуб

за тражење посла и Сајам запошљавања. Радмила Марић, експерткиња из области управљања људским ресурсима, представник центра "Куне плус Нејсел", подсећа да је искуство у Европској унији показало да предузеће успешније послује уколико има већу генеријацијску разноликост.

НЕЗАПОСЛЕНА ЛИЦА У СРБИЈИ НА ЕВИДЕНЦИЈИ НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ

Стање на дан 30. 4. 2022. године

Напомена: Поређења су рађена на основу података на дан 30. 4. 2022. године и на дан 31. 8. 2021. године

У анкети коју је "Мрежа за подршку женама 45+" спровела током пролећа ове године део жена је исказао жељу за samozapošljavanjem. Министарство привреде путем Програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку обезбеђује неопходан новац комбинацијом повољних кредита и бесповратних средстава. На то, како је објаснила Марија Стошковић из ресорног министарства, могу да рачунају незапослене жене и млади, они који су тек започели сопствено пословање, али и запослене жене и млади који желе да покрену сопствени посао.

Услов је да потражиоци средстава буду регистровани у Агенцији за привредне регистре и није битно колико дуго постоје у форми правног лица.

– Уколико сте регистровани на Националној служби за запошљавање и узмете средства од Службе за samozapošljavanje, сасвим је у реду да се након тога региструјете и у Агенцији за привредне регистре, а потом да тражите средства и од министарства, те на тај начин добијете подршку државе на више начина – објаснила је Марија Стошковић и позвала

жене да се обрате министарству с питањима која имају, те да се пријаве за програме које оно нуди.

Социјална предузећа

Шанса за незапослене овим годинама су удруживање с другим женама и рад у такозваним женским социјалним предузећима.

– То су предузећа која су основале и воде жене, те предузећа у чијем је фокусу друштвеног де-

ПРОПУШТЕНА ЗАРАДА

– Малим број жена на тржишту рада не представља губитак само за њих лично већ доводи и до губитка за друштво у целини – навела је професорка Економског факултета Јелена Жарковић и представила закључке студије. Економски ефекти услед мањег учешћа жена на тржишту рада? Пропуштена зарада коју жена може да стекне у случају запослења утиче на смањени платежни моћ у друштву, смањене јавних прихода у порезима и доприносима, као и на повећање јавних расхода јер незапослене жене имају право на разне социјалне накнаде. Затворене родног јаз на тржишту рада повећало би БДП за око 4,8 одсто. Другим речима, да је стопа запослености жена једнака стопи запослености мушкарца, тј. када би око 300.000 жена постало запослено, друштво би било на добитку, и то у износу од 1,8 милијарди евра, показали су резултати ове студије из 2019. године.

лована економско оспособљавање жена – рекла је Зорана Милоновић из Коалиције за развој солидарне економије и навела примере добре праксе, као што су "Bagei Beji", Женски центар Ужице, "Раданска рука", "Сомборске снајдерке" итд.

На индивидуалном нивоу, већа запосленост жена није само важна за остваривање материјалне сигурности већ пружа и квалитетнији живот услед психолошких предности као што су осећај припадња, идентитета, аутономије, самопоштовања и поседовања социјалног статуса, а запошљавање жена води ка економском напретку целог друштва.

О. П.

"Послодавац не пита шта знаш, већ колико година имаш", искуство је педесетдогодишње незапослене економисткиње из Крагујевца. Од 125.000 незапослених жена готово половином чине оне у старосној доби од 45 до 65 година

Постер организације "Мрежа за подршку женама 45+" поручује: "Заједно смо јаче и гласније"